

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

**Yttrande över remiss av promemorian
*Anmälningsskyldighet för skogsbruksåtgärder i urskog och
gammal skog samt krav för A-landsstatus i
förnybartdirektivet* samt Skogsstyrelsens rapport
*Underlag för kostnadseffektivt genomförande av
förnybartdirektivet –slutredovisning***

Er beteckning LI2025/01286 samt LI2024/01029

Bakgrundsinformation

Regeringen efterfrågar synpunkter på förslagen och bedömningarna i rubricerad promemoria och på relevanta delar i bilaga 1 till Skogsstyrelsens rapport.

I promemorian föreslås bestämmelser i förordningen (1998:904) om anmälan för samråd som innebär att skogsbruksåtgärder som avses utföras i urskog eller gammal skog ska anmälas för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Förslagen i promemorian syftar till att Sverige fortsatt på ett kostnadseffektivt sätt ska vara ett A-land enligt förnybartdirektivet utan att gå utöver direktivets miniminivå. Bestämmelserna syftar också till att motverka att urskog blir föremål för skogsförstörelse enligt avskogningsförordningen.

Skogsstyrelsens rapport redovisar förslag på författningsförändringar och andra anpassningar som bedöms behövas för att Sverige ska uppfylla kriterierna för ett A-land enligt förnybartdirektivet. Förslag lämnas på nationell definition av gammal skog samt kriterier för gammal skog och urskog, vilka har tagits fram i samverkan med Naturvårdsverket.

Sammanfattning av länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsen instämmer i regeringens bedömning att det behövs anpassningar i nuvarande lagstiftning för att säkerställa att Sverige når upp till kraven enligt förnybartdirektivet samt avskogningsdirektivet.

Länsstyrelsen anser emellertid att de föreslagna författningsförändringarna av 12 kap. 6 § miljöbalken och förslag på kartläggning av kunskapsunderlag är otillräckliga för att urskogar och gamla skogar med höga naturvärden och stor biologisk mångfald ska fångas upp och undantas avverkning.

Länsstyrelsen föreslår istället följande för att säkerställa att Sverige ska uppfylla kriterierna för ett A-land – att urskogar och gammal skog inte avverkas:

- tillståndsplikt för skogsbruksåtgärder i urskog och gammal skog i hela landet. På så vis kan markägare som nekas avverkning av urskog och gammal skog få rätt till ersättning, likt som för de markägare som idag nekas avverkning ovan den juridiska gränsen för fjällnära skog
- stärkt anslag för intrångsersättningar
- ökade resurser till rådgivning och handläggning av skogliga ärenden

Vidare ser länsstyrelsen en stor risk för begreppsförvirring med förslaget om ny definition av gammal skog och menar att kriterierna som ställs upp i förslaget från regeringen är generellt väldigt snäva i jämförelse med de definitioner som använts hittills och svåra att använda i praktiken.

Länsstyrelsen menar slutligen att förslagen lägger ett alltför stort ansvar på markägaren att utreda och avgöra när samrådskravet inträder.

Förslag på författningsändringar

Som framgår i regeringens promemoria på sida 22 är förslaget att peka ut urskog och gammal skog som samrådsområden ett led i att genomföra delar av betänkandet *Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk* (SOU 2024:91). Utredaren föreslog i betänkandet att färre skogsbruksåtgärder ska vara samrådspliktiga enligt föreskrifter som meddelas med stöd av bemyndigandet i 12 kap. 6 § andra stycket

miljöbalken. Samrådsplikt föreslås i betänkandet bland annat gälla för skogsbruksåtgärder som avses utföras i, av Skogsstyrelsen utpekade, områden med mycket höga naturvärden (samrådsområden). Enligt betänkandet kan det vara aktuellt att bland annat peka ut urskog och gammal skog som samrådsområden. Betänkandet har remitterats (LI2024/2430). I sitt remissyttrande avstyrkte länsstyrelsen utredarens förslag och avstyrker likaledes även detta förslag från regeringen att påbörja en förändring av samrådsplikten.

Av promemorian framgår att de föreslagna bestämmelserna förutom att möta förnybarhetsdirektivet också syftar till att motverka att urskog blir föremål för skogsförstörelse enligt avskogningsförordningen. Länsstyrelsen anser att de föreslagna författningsförändringarna av 12 kap. 6 § miljöbalken är otillräckliga för att urskogar och gamla skogar med höga naturvärden och stor biologisk mångfald ska fångas upp och undantas avverkning eller andra skogliga åtgärder. Länsstyrelsen menar att om syftet är att säkerställa att urskog och gammal skog inte avverkas vore det bättre att införa tillståndsplikt för skogsbruksåtgärder inom urskog och gammal skog i hela landet. På så vis kan markägare som nekas att bedriva skogsbruk i urskog och gammal skog få rätt till ersättning likt idag erbjuds markägare som äger urskog och gammal skog ovan den juridiska gränsen för fjällnära skog.

Länsstyrelsen menar vidare att det förslag som framfördes i betänkandet *Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk* (SOU 2024:91) om tydligare krav på utförligare avverkningsanmälningar där markägare och avverkningsombud genomfört en god avverkningsplanering med redovisning av naturvärden och miljöhänsyn innan anmälan skulle ge Skogsstyrelsen bättre möjligheter att genomföra korrekt och effektiv handläggning. Det skulle minska risken för att urskog och gammal skog avverkas.

I Västernorrlands län är det idag enbart cirka 7 % av Skogsstyrelsens ärenden från Navet som tilldelas en handläggare för enskild handläggning och eventuell åtgärd. Länsstyrelsen menar därför att om de föreslagna förändringarna inte möts upp med ökade resurser till rådgivning, handläggning och tillsyn av skogliga ärenden hos myndigheterna kommer kraven för A-landsstatus inte kunna uppnås i praktiken.

Markägarens situation

Länsstyrelsen menar att förslagen i promemorian saknar en helhetssyn på skogsägares situation, något vi ser går igen från skogsutredningen. Förslagen riskerar att lägga alltför stort ansvar och kunskapskrav på markägare, särskilt den enskilde, att avgöra när samrådskravet inträder och för att kunna bedriva ett hållbart skogsbruk. Eftersom det redan idag finns en anmälningsplikt för samråd för skogsbruksåtgärder, blir förslaget att dessutom behöva göra en kvalificerad bedömning om skogen är urskog eller gammal skog enligt uppställda kriterier en ytterligare administrativ börda på markägare att hantera.

Regeringen menar att kriterierna för att klassa ett område som urskog eller gammal skog är tydliga. Länsstyrelsen ser emellertid svårigheter för en enskild markägare eller skoglig aktör att i praktiken kunna tillämpa kriterierna och avgöra när samrådsplikten infaller. Det saknas dessutom enhetliga och heltäckande underlag för markägarna att nyttja i bedömningen. Bedömning om en skogsbruksåtgärd kan behöva anmälas för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken är därtill en komplex uppgift som kan kräva stor ekologisk kunskap, både rörande den egna marken som den omgivande skogen och landskapet, kunskapskrav som är svåra att ställa på en enskild markägare.

Skydd av urskog och gammal skog

Som länsstyrelsen uppfattar författningsförslagen är tanken att tidigare ej kända skogar med mycket höga naturvärden ska komma till myndigheternas kännedom genom anmälningsplikt för skogsbruksåtgärder i urskog och gammal skog. Samrådet ska garantera att dessa skogar undgår att förstöras och Sverige ska därmed kunna uppfylla EU:s rättsakter.

Emellertid finns redan i dag ett förfarande för markägare att uppmärksamma myndigheterna på att de äger skyddsvärd skog. Markägare kan lämna in en intresseanmälan om områdesskydd vid misstanke om höga naturvärden i skog. Det är ett arbetssätt som funnits på plats i flera år och utgör en bärande del av skogsskyddsstrategin¹. Länsstyrelsen menar att en markägare inte ska behöva lämna in en anmälan om samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken för att få reda på om staten anser att en urskog eller

¹ [Nationell strategi för formellt skydd av skog](#)

gammal skog enligt regeringens föreslagna kriterier är skyddsvärd. Vid en intresseanmälan om områdesskydd läggs dessutom inte utredningsansvaret på markägaren att bedöma huruvida skogen har höga naturvärden och är skyddsvärd eller ej.

Länsstyrelsen saknar i promemorian och Skogsstyrelsens rapport en konsekvensanalys av förslaget och resonemang kring behovet av ekonomiska medel för att ersätta markägare för skydd av utpekade skogar. Länsstyrelsen menar därför att den strategi för skydd av skog² som myndigheterna arbetar efter behöver mötas upp med en ekonomiskt hållbar långsiktig plan. Markägare tvingas i dag, på grund av bristande resurser, vänta i flera år på att bli ekonomiskt ersatta vid områdesskyddsärenden.

Nya definitioner av inarbetade begrepp och svårtydda kriterier

Som påpekas i Skogsstyrelsens rapport så medför förslaget om ny definition av gammal skog en stor risk för begreppsförvirring. Begreppet gammal skog används inom såväl riksskogstaxeringen som inom standardiserade naturvärdesinventeringar³. Att skapa ytterligare definitioner kommer göra implementeringen av begreppet svårt, allra helst för enskilda markägare.

Kriterierna som ställs upp i förslaget från regeringen är generellt väldigt snäva i jämförelse med hittills använda definitioner. Länsstyrelsen menar, precis som i myndighetens yttrande till SOU 2024:91, att en snäv specificering av vilka typer av gamla skogar som ska omfattas av anmälningsplikt för samråd inte låter sig utformas, för det är naturen alltför komplex och föränderlig och förhållandena skiljer sig markant i olika delar av landet. Det konstaterar även Skogsstyrelsen i sin rapport.

Länsstyrelsen menar vidare att det föreslagna storlekskriteriet saknar definition av vilken yta som ska bedömas, något som inte klargörs i varken regeringens förslag eller Skogsstyrelsens rapport. Är det storleken på den anmälda samrådsytan som avses? Eller är det hela skogsbeståndet det ingår i, vilket då också kan sträcka sig över ägo gränser. Utan ett klargörande kommer storlekskriteriet skapa förvirring och svårigheter för markägare att bedöma. Storlekskriteriet syftar enligt promemorian till att skogen ska ha

² [Nationell strategi för formellt skydd av skog](#)

³ <https://www.sis.se/produkter/miljo-och-halsoskydd-sakerhet/miljoskydd/miljopaverkansbedomning/ss-1990002023/>

utsikt att bibehålla sina naturliga ekologiska processer.

Länsstyrelsen menar att då behöver skogen bedömas i ett ekologiskt sammanhang, inte administrativt. Det medför att markägare då kan behöva bedöma skogen även på grannens mark något som länsstyrelsen menar inte ska ligga på en enskild att göra.

Kriteriet "örördhet" innebär i regeringens förslag att inga skogliga åtgärder ska ha förekommit de senaste 80 åren. Det är snävare än kommissionens riktlinjer som anger att skogen ej ska vara i aktivt skogsbruk. Här vill länsstyrelsen påpeka att det är stor skillnad på det som är att betrakta som aktivt skogsbruk och det som är mänsklig påverkan i skogen. Till exempel betade skogar har påverkats av lågintensivt brukande med vissa skogliga åtgärder som plockhuggningar och betesbränningar men ej modernt skogsbruk. Äldre betespräglad skog är en prioriterad skogstyp i skogsskyddstrategin⁴ och skulle därför med föreslaget kriterium ej räknas som gammal skog.

Länsstyrelsen anser att ålderskriteriet är mycket snävt valt och saknar i promemorian ett vetenskapligt underbyggt motiv för val av åldersgräns. Som redovisas i Skogsstyrelsens rapport så är det ovanligt att skog inom redan skyddade områden har beståndsålder >180 år. Det innebär att en stor del av länets redan beslutade naturreservat inte skulle omfattats av den föreslagna samrådsplikten.

De föreslagna kriterierna innebär sammantaget att endast en liten del av skog med höga naturvärden i Sverige kvalar in som urskog eller gammal skog. Länsstyrelsen ser också en överhängande risk att små hänsynsområden, spridda i skogslandskapet, skyddas i stället för större, sammanhängande naturskogsområden. Myndigheternas strategiska arbete med områdesskydd⁵ för att säkerställa en långsiktig ekologisk funktionalitet och åstadkomma ett effektivare bevarandearbete omintetgörs därmed och resulterar i en än mer fragmenterad skogsmiljö med långt mellan små öar av skog med naturvärden. Det är stick i stäv med vad ekologisk forskning förordar för bevarandearbetet⁶.

⁴ [Nationell strategi för formellt skydd av skog](#)

⁵ [Nationell strategi för formellt skydd av skog](#)

⁶ Se exempelvis Hanski, Ilka (2011). Habitat Loss, the Dynamics of Biodiversity, and a Perspective on Conservation. *Ambio* 40(3):248–55

Efterlevnad av internationella och nationella åtaganden

Länsstyrelsen efterfrågar en konsekvensanalys för hur förslagen påverkar Sveriges möjligheter att nå våra svenska miljömål, den internationella konventionen för biologisk mångfald (CBD), Agenda 2030 liksom annan gällande EU-lagstiftning som Sverige har att rätta sig efter, exempelvis EU:s naturrestaureringsförordning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Carin Jämtin med biolog Kristin Lindström som föredragande. I den slutliga handläggningen har också medverkat Anna-Maria Eriksson, naturvårdshandläggare, Emmelie Wahlgren, miljöhandläggare samt Per Sander, enhetschef.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.